

De laatste koning

Preek over Lucas 1:26-33

Te lezen: Lucas 1:26-33 en 2 Koningen 24:8-17 en 2 Koningen 25:24-30
Zuilen, 24 december 1972

Morgen vieren wij het geboortefeest van Jezus, geboren uit het koningshuis van David, zoals wij uit Lucas 1 lezen. Tweemaal eerder lieten wij ons erbij bepalen, wat het betekent dat Jezus geboren werd uit het huis van David. Het is namelijk niet alleen belangstelling voor stambomen, die Lucas ertoe brengt met nadruk vast te stellen dat Jezus een nazaat is van koning David. De manier waarop Lucas de stamboom van David tot Jezus presenteert, verradt dat hij deze stamboom een diepe geestelijke betekenis toekent. Deze betekenis heeft Lucas niet zelf bedacht, maar uit het Oude Testament gehaald.

De oudtestamentische verhalen over de koningen uit het huis van David hebben zagezegd een dubbele bodem. Er zit een diepe betekenis onder en achter deze verhalen. Zeker, het Oude Testament vertelt ons wat David, Salomo en al diens opvolgers als koning gedaan hebben. Maar de boeken Samuël, Koningen en Kronieken tekenen ons niet alleen een scherp portret van de koningen zoals zij waren. De oudtestamentische geschiedenisboeken laten ons door de portretten van David, Salomo en al die anderen, heen kijken tot op iemand die na hen komt. David zelf, zijn zoon Salomo, Davids kleinzoon en achterkleinzoon, en allen uit het huis van David die te Jeruzalem op de troon hebben gezeten, worden beschreven als transparante, doorzichtige figuren. Je kunt dwars door David en al diens zonen heen kijken tot op de laatste zoon uit het huis van David: Jezus.

Zo keken wij enkele zondagen geleden door David heen tot op de davidszoon Salomo. Zo keken wij verleden zondag door Davids zoon Salomo heen tot op de davidszoon Jezus. Vandaag is Jojachin aan de beurt. Jojachin: de laatste uit het huis van David die echt koning te Jeruzalem was, vóóordat Nebukadnessar, de koning van Babel, de macht overnam. En ook in de levensloop van de davidszoon Jojachin zullen wij de levensloop van de davidszoon Jezus voor afgetekend vinden.

Ik kan het mij indenken dat u zich verbaasd afvraagt waarom Jojachin mee moet doen in deze preken-serie over koningen uit het davidshuis. De davidszoon Jojachin lijkt nu niet bepaalde wegwijzer naar de davidszoon Jezus. Hoe kun je in het portret van Jojachin de trekken ontdekken van Jezus? Wij lezen van Jojachin, dat hij zich na een regering van niet meer dan drie maanden vrijwillig overgaf aan koning Nebukadnessar. De rest van zijn leven heeft Jojachin gesleten in Babylonische gevangenschap. Zijn vrijwillige overgave aan de Babyloniërs had rampzalige gevolgen voor de koningsstad Jeruzalem: Paleis en tempel werden geplunderd. De besten uit het volk werden als krijgsgevangenen weggevoerd. Moet nu uitgerekend deze davidszoon Jojachin model staan voor de davidszoon Jezus? Jojachin is de koning van de overgave aan de vijand. De man van de plundering van paleis, tempel en volk. De man van het bankroet van Gods volk. Jojachin bezit geen enkele trek die wij in Jezus terug zouden willen zien.

Toen enkele weken geleden Nixon werd herkozen als president van de Verenigde Staten zeiden sommige politieke commentatoren: Wat wilt u? Een volk krijgt de

president die het verdient! 'Een volk krijgt de regering die het verdient'. Met deze politieke wijsheid wordt de kritiek op een regering naar het volk zelf teruggespeeld. Wanneer wij straks een slechte, ontslagwaardige regering krijgen hebben wij Nederlanders dit aan onszelf te wijten. Iemand als Adolf Hitler had nooit aan de macht kunnen komen, wanneer het Duitse volk niet rijp was geweest voor een Hitler. Een volk krijgt de regering die het verdient. Toegepast op de verhouding tussen het oude Israël en zijn koningen luidt deze stelling: Israël heeft de koning die het verdient. Er is een eenheid tussen het volk Israël en zijn koning. Zoals Israël is, zo is zijn koning.

Het is dan ook niet eerlijk de figuur van koning Jojachin op zichzelf te nemen en te bekritisieren. Wij moeten Jojachin zien als de koning die Israël toekwam. Koning Jojachin is vertegenwoordiger van zijn volk en slachtoffer van zijn voorgangers. In de figuur van koning Jojachin zie je eeuwen geschiedenis van Israël weerspiegeld. God had zijn volk beloofd, dat het in vrede zou leven, wanneer het Hem diende en zijn geboden onderhield. Maar de geschiedenis is bekend: Israël diende God niet. Het boog zijn knieën voor de afgoden van naburige volken. Het volk lapte Gods geboden aan zijn laars. De rijken verdrukten de armen, de weduwen en de wezen. Kooplieden wogen hun waren af met valse gewichten. En weldra was het gedaan met de vrede van Israël. De vijanden kwamen, als oordeel van God over Israëls ontrouw. Egypte, Assyrië en Babel kwamen vechten om het bezit van Jeruzalem. Het ontrouwe Israël werd een speelbal van de grote politieke mogendheden. Te midden van deze bedreigingen door vijandelijke machten moesten de koningen uit het huis van David het hoofd boven water zien te houden. Wie niet sterk is, moet slim wezen. Zij waren niet sterk, die koningen van het kleine Judea met Jeruzalem als hoofdstad. Maar zij moesten wel slim wezen. Zij trachten de politieke situatie te redden door de ene grote mogendheid tegen de andere uit te spelen.

In onze dagen probeert een land als Egypte handig te profiteren van de machtsstrijd tussen Rusland en Amerika. Generaties koningen uit het huis van David proberen slim te profiteren van de machtsstrijd tussen Assyrië, Egypte en Babel. Zij poogden door politieke handigheden de vrede voor Jerusalem te redden, die het volk door zijn ontrouw jegens God verspeeld had. Maar met grote heren is het kwaad kersen eten. Het is levensgevaarlijk voor een klein land om grote mogendheden tegen elkaar uit te spelen. Vroeg of laat werkt zo'n landje zich zó in de nesten dat het aan zijn eigen spelletje ten onder gaat.

Wanneer Jojachin in het jaar 598 voor Christus op achttienjarige leeftijd de troon te Jeruzalem beklimt, aanvaardt hij deze erfenis van zijn voorgangers: Hij is koning van een volk dat -zoals de boeken 1 en 2 Koningen telkens herhalen- door ontrouw tegenover God de vrede verspeeld heeft. Hij is koning van een volk dat zich door deze handigheden in zoveel verwickelingen heeft begeven, dat de catastrofe niet lang meer op zich kan laten wachten. Zo moet u Jojachin zien, de laatste uit het huis van David die koning over het Jeruzalem zal zijn, waarin tempel, paleis en volk nog in al hun glorie bestaan. Met dat Jojachin de troon beklimt, neemt hij de last van eeuwen Israëlische geschiedenis op zijn schouders. Een last van ontrouw tegenover God. Van menselijke handigheden om zelf de situatie te redden. Een last van uitzichtloze verwickelingen.

Jojachin is nauwelijks koning of de politieke verwickelingen leiden tot de langverwachte catastrofe. Koning Nebukadnessar van Babylonië verschijnt met een groot leger voor de poorten van Jeruzalem. Nebukadnessar heeft schoon genoeg van Jeruzalems handigheden. Hij zal een eind maken aan dat broeinest van stiekeme

afspraken en geheime bondgenootschappen, waarin Babylonië en Egypte tegen elkaar worden uitgespeeld.

Wat doet Jojachin? Hij opent de poorten van Jeruzalem en geeft zich vrijwillig over aan de vijand. Belast met de erfenis van zijn voorgangers en met de schuld van zijn volk, levert koning Jojachin zich uit aan het oordeel van God over Jeruzalem.

Want zo leren de profeten, Jeremia voorop, ons de komst van Nebukadnessar zien: als Gods oordeel over Jeruzalems ontrouw. Lang hebben koningen uit het huis van David door politieke handigheden dit oordeel van God buiten Jeruzalems poorten gehouden. Maar Jojachin ziet er geen gat meer in. Beladen met de last van het hele huis van David levert de laatste koning uit het huis van David zich uit aan Gods oordeel. Koning Nebukadnessar voert dit oordeel uit: Hij rooft het paleis van de koning leeg. De door Salomo gebouwde tempel wordt geplunderd. De besten uit het volk laat hij als ballingen wegvoeren.

Jojachin heeft zijn plaats in de geschiedenis gekregen als de koning uit het huis van David, die zich beladen met de schuldenlast van zijn volk aan het oordeel van God uitleverde. En zó toont Jojachin de trekken van de laatste koning uit het huis van David: Jezus. Jezus is de koning die zich kromt onder de last van zijn volk, Jeruzalem verlaat en zich vrijwillig overgeeft aan de heidenen die Gods oordeel voltrekken. Daar gaat koning Jezus: beladen met de ontrouw en ongehoorzaamheid van zijn volk torst Jezus zijn kruis. Als Jojachin verlaat ook deze koning uit het huis van David de koningsstad Jeruzalem. Zoals Jojachin zich buiten Jeruzalem vrijwillig aan de Babyloniërs overgaf, zo geeft deze laatste koning uit het huis van David zich buiten Jeruzalem, op Golgotha, vrijwillig over aan de Romeinen. Zo voltrekt God het oordeel over zijn ontrouwe en ongehoorzame volk.

In de lijdentijd zingen wij: 'Is dat is dat mijn Koning, gij aller vaad'ren wens?' Ja! Als degene die op Golgotha onder Gods oordeel sterft, is Jezus uw en mijn Koning. Koning Jezus heeft de last van zijn onderdanen op zich genomen. Uw en mijn last. En u en ik moeten voor onszelf maar uitmaken, wat uw last is, en welke de mijne: Waarin wij schuldig staan tegenover God en tegenover medemensen. Niemand moet zich er door een ander aangekeken voelen. Eenieder moet van zichzelf beslissen waarin hij God ontrouw is geweest, geweigerd heeft zijn leven door God te laten bepalen. Eenieder weet zelf wel, waarin hij; net als de Israëlieten ten tijde van de koningen uit het huis van David, de gevolgen van deze ontrouw tegenover God, door zelfbedachte handigheden ongedaan heeft proberen te maken. Morgen vieren wij de geboorte van de koning die de erfenis van zijn volk aanvaardt. De koning die de last van zijn onderdanen op zijn schouders neemt en wegdraagt Gods oordeel in. Daarom is de adventstijd die aan het kerstfeest voorafgaat, een tijd van boete en inkeer. Koning Jezus neemt de last van uw verleden en uw heden van u af, en neemt deze zelf op zich.

Jojachin was de laatste uit het huis van David die koning te Jeruzalem was, vóórdat de stad werd ontluisterd en het volk in ballingschap weggevoerd. Jojachin is de koning met wie Israël Gods oordeel introk. Maar in de levensloop van Jojachin, zoals het boek 2 Koningen ons deze beschrijft, ontdekken wij ook iets van de uittocht uit de Babylonische ballingschap, de uittocht uit Gods oordeel. Het boek 2 Koningen eindigt namelijk niet met mededelingen over de ondergang van Jeruzalem en de deportatie naar Babel. Het eindigt heel merkwaardig, door midden in de duisternis van het oordeel de aandacht te vestigen op een lichtpuntje. Wij lezen vanmorgen die laatste vier verzen uit het boek 2 Koningen, waarin verteld wordt, dat koning Jojachin in zijn ballingschap begenadigd wordt. De Babylonische koning vergunt het Jojachin de

gevangenis te verlaten, zijn gevangenskleren uit te doen, er zelfs bij hem aan tafel de maaltijd te gebruiken. Het oordeel waaraan Jojachin zich vrijwillig overgaf, wordt veranderd in begenadiging. Jojachin is de koning uit het huis van David in wie het schuldige verleden van zijn volk zich samenbalt, die zich hiermee uitlevert aan Gods oordeel, en die in dit oordeel genade vindt.

Door Jojachin heen krijgen wij kijk op Jezus, de laatste koning uit het huis van David, in wie ons aller schuldig verleden zich samenbalt, die zich hiermee op Golgotha uitlevert aan God, en die in dit oordeel genade vindt. Want God wekte Jezus in drie dagen uit de dood op. Zoals Jojachin de gevangenis mocht verlaten, zo mocht Jezus de gevangenis van de dood, het graf verlaten. Zoals Jojachin zijn gevangenskleren aflegde, zo Jezus zijn doodskleed. Zoals Jojachin genodigd werd aan tafel van de koning te Babel, zo werd de opgestane Christus genodigd aan de rechterhand van God plaats te nemen.

Jezus is de koning die de erfenis van zijn volk aanvaardt. De erfenis van onze schuld, ontrouw en ongehoorzaamheid. Zo gaat Jezus als onze koning op weg naar Golgotha. En wij – als Jezus' volk – mogen daarop de erfenis van koning Jezus aanvaarden. Dat is de erfenis van Pasen: Begenadiging, opstanding tot een nieuw leven, uitzicht op een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Zo zijn wij van Pasen als volk en koning Jezus op weg naar het Rijk van God.

Morgen vieren wij de geboorte van de laatste uit het huis van David: Jezus. Jezus: onze koning wanneer Hij voor ons aan het kruis sterft. Wij: zijn volk wanneer Hij uit de dood opstaat, als eersteling van Gods nieuwe schepping. Met onze koning staan wij als zijn volk op tot nieuwe toekomst. Zo vieren wij morgen Goede Vrijdag en Pasen op één dag in het vooruit.

Amen.